

KESAN PELAKSANAAN PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN DI RUMAH (PDPR) TERHADAP PERKEMBANGAN EMOSI KANAK-KANAK SELEPAS PKP
The Impact of Home-based Learning and Teaching (PdPR) on Children's Emotional Development After Movement Control Order in Malaysia

HANA NAJIHA BINTI AHMAD JANUAR
Universiti Selangor
hananajiha4297@gmail.com

AINA FARHANA BINTI MOHD FAIZ
Universiti Selangor
frhanafaiz37@gmail.com

SATURIA BINTI AMIRUDDIN*
Universiti Selangor
saturia@ums.edu.my

MASITAH BINTI MUSA
Universiti Selangor
masitah@unisel.edu.my

Abstract

During the Movement Control Order (MCO) period, Home Teaching and Learning (PdPR) was implemented to ensure that children could follow the teaching and learning activities online. This causes children to face emotional problems that affect their behaviour. This study discusses the impact of PdPR on children's emotional development after MCO. This study aims to identify the factors that influence children's emotional problems after PdPR, see the impact of PdPR on children's emotions, compare the emotional problems of urban and rural children and find solutions to the effects of PdPR on children's emotions. The sample selection involved 341 parents from the State of Selangor as respondents. This study uses a quantitative method that uses a questionnaire. The study's findings show that internet factors are the most influential in PdPR and it causes the comprehension effect of rural children to be higher than urban children.

Keywords: Children, Emotional, PdPR, MCO, Impact

Abstrak

Sepanjang tempoh Perintah Kawalan Pergerakan (PKP), Pengajaran dan Pembelajaran di Rumah (PdPR) telah dilaksanakan bagi memastikan kanak-kanak dapat mengikuti aktiviti pengajaran dan pembelajaran secara dalam talian. Hal ini menyebabkan kanak-kanak berhadapan dengan masalah emosi yang mempengaruhi tingkah laku mereka. Kajian ini membincangkan berkaitan kesan PdPR terhadap perkembangan emosi kanak-kanak selepas PKP. Objektif kajian ini bertujuan bagi mengenal pasti faktor yang mempengaruhi masalah emosi kanak-kanak semasa PdPR, melihat kesan PdPR terhadap emosi kanak-kanak, membandingkan masalah emosi kanak-kanak bandar dan luar bandar serta mencari langkah penyelesaian dalam kesan PdPR terhadap emosi kanak-kanak. Pemilihan sampel dipilih secara rawak iaitu melibatkan seramai 341 orang responden ibu bapa di sekitar Negeri Selangor. Kaedah kajian penyelidikan yang digunakan adalah kaedah kuantitatif dengan menggunakan borang soal selidik. Dapatan kajian menunjukkan bahawa faktor internet yang paling mempengaruhi dalam PdPR dan ia menyebabkan kesan kefahaman kanak-kanak luar bandar lebih tinggi berbanding kanak-kanak bandar.

Kata kunci: Kanak-kanak, Emosi, PdPR, PKP, Kesan

PENGENALAN

Penularan wabak COVID-19 yang telah melanda di seluruh Malaysia pada awal tahun 2020 semakin meningkat sehingga menyebabkan kerajaan terpaksa melaksanakan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) pada pertengahan bulan Mac 2020. Sepanjang PKP dijalankan, sistem pendidikan di Malaysia juga turut terjejas. Kementerian Pendidikan Malaysia [KPM] (2020) telah memutuskan seluruh sekolah di negeri-negeri yang terlibat dengan PKP terpaksa ditutup bermula pada 9 November 2020. Sepanjang tempoh PKP, guru-guru perlu merancang, menyediakan dan menyampaikan pembelajaran dengan menggunakan medium komunikasi dan aplikasi yang sesuai kepada kanak-kanak yang berada di rumah masing-masing. Berdasarkan Manual PdPR KPM (2020), PdPR ini di definisikan sebagai Pengajaran dan Pembelajaran (PdP) yang dilaksanakan di rumah atau pusat komuniti atau juga dilaksanakan di mana-mana lokasi yang bersesuaian. PdPR ini dilaksanakan sepanjang PKP apabila murid tidak dapat hadir ke sekolah dalam suatu tempoh tertentu seperti disebabkan bencana, wabak dengan mengikut kelulusan pendaftar negeri. PdPR ini bukan sahaja dilakukan bagi sekolah rendah dan menengah malah prasekolah dan tadika juga telah melaksanakan PdPR ini sepanjang tempoh PKP dijalankan. Pembelajaran PdPR ini telah memberikan kesan kepada perkembangan emosi kanak-kanak. Ini disebabkan oleh, perubahan norma baharu dalam pembelajaran sekolah kerana kaedah yang dilaksanakan semasa PdPR adalah dalam talian yang berasaskan elektronik. Ianya bermaksud pembelajaran menggunakan telefon pintar dan komputer riba yang akhirnya akan memberikan kesan kepada emosi kanak-kanak.

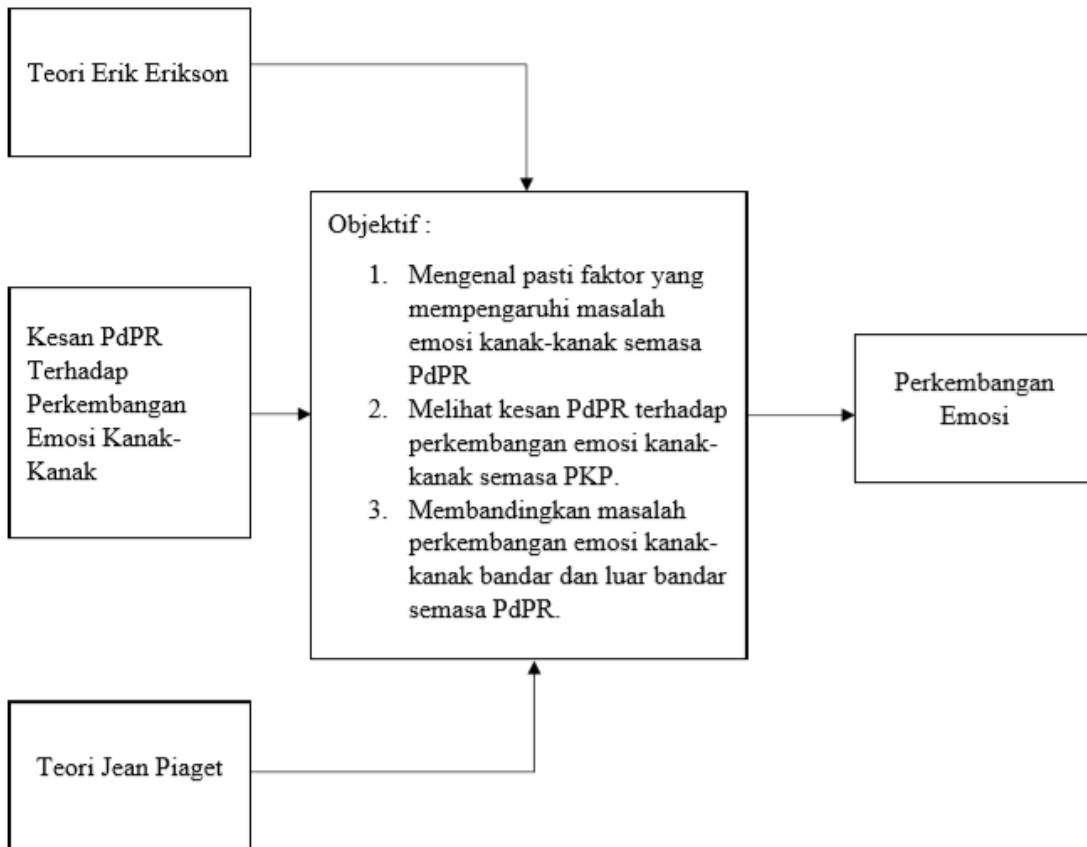
Emosi didefinisikan sebagai suatu ekspresi perasaan naluri yang kuat seperti sayang, gembira, malu, sedih, takut dan sebagainya (Mohd Fadzli, 2005). Dalam tempoh PKP ramai masyarakat yang turut terkesan termasuklah kanak-kanak. Kegagalan seseorang untuk berkomunikasi dengan baik dan berkesan terutamanya ketika tempoh PKP berlangsung dilihat dapat memberi tekanan, rasa takut, mudah berasa syak wasangka, panik, agresif, khuatir dan cepat marah terhadap sesuatu perkara (Abdul Rashid et al., 2020). Bukan hanya orang dewasa keadaan ini juga turut memberi kesan yang negatif kepada kanak-kanak. Kanak-kanak mudah terganggu dengan persekitaran yang kurang kondusif dan ini memberi impak kepada emosi mereka serta emosi dan persekitaran yang kurang kondusif seperti tiada semangat untuk belajar, gangguan ahli keluarga, masa yang tidak sesuai dan sebagainya (Norazman Alias et al., 2020). Menurut laporan Isabelle Leong (2020) meringkaskan pandangan daripada Pensyarah Psikologi Sosial Universiti Sains Malaysia, Prof Madya Dr Intan Hashimah Mohd Hashim, emosi kanak-kanak terganggu kerana terlalu lama berkurung di rumah berikutan pelaksanaan PKP.

Apa yang lebih membimbangkan, kesan kepada PdPR terutamanya kanak-kanak prasekolah boleh menjejaskan emosi mereka. Terdapat banyak faktor penyebab kepada masalah yang dihadapi oleh murid semasa PdPR antaranya faktor-faktor sosio ekonomi (pendapatan keluarga) dan tiada sokongan dari aspek kemudahan fizikal seperti laptop, komputer (Nor Sahara & Zulkarnain, 2021). Capaian internet di tempat tinggal murid-murid juga kurang stabil menyebabkan pembelajaran secara dalam talian tidak dapat diikuti sepenuhnya serta terdapat murid yang tidak memiliki telefon pintar dan terpaksa sekali-sekala meminjam telefon pintar dalam kalangan saudara-mara terdekat (Losius Goliong et al., 2020). Selain itu, emosi murid juga terganggu semasa PdPR kerana kekurangan alat peranti dan tiada rangkaian internet yang kuat. Dalam laporan Raja Nur Faznie Aida (2020) mengatakan Pakar Psikologi Klinikal International University of Malaya-Wales, Dr Mimi Fitriani Zain berkata jika seseorang terlampau banyak berdepan dengan skrin komputer maka ia boleh merosakkan keadaan mata secara fizikal dan kemudiannya secara emosi. Kebanyakan ibu bapa memerhatikan perbezaan keadaan emosi dan aktiviti anak-anak mereka semasa PKP. Ibu bapa mengesan anak-anak mereka menunjukkan simptom keletihan, kegelisahan, kemurungan, kesunyian dan rasa

bimbang ketika tempoh PKP. (Nor Hamizah & Abdul Rashid Aziz, 2020). Perubahan emosi kanak-kanak boleh dilihat sekiranya ibu lebih peka dengan keadaan emosi yang ditunjukkan oleh kanak-kanak semasa PdPR selepas tempoh PKP ini.

Kajian ini di jalankan untuk melihat faktor dan kesan PdPR terhadap perkembangan emosi kanak-kanak di sekitar Negeri Selangor. Selain itu, kajian ini diharapkan dapat memberi kesedaran kepada ibu bapa, guru dan masyarakat untuk mengambil berat mengenai emosi kanak-kanak semasa PdPR dijalankan. Kesan emosi yang dapat dilihat adalah kanak-kanak akan menunjukkan sikap-sikap negatif seperti tidak dapat memberikan perhatian dalam PdPR, sukar memahami pembelajaran dalam tempoh yang lama, akan mula memberontak kerana bosan menghadapi pembelajaran secara maya kerana tiada aktiviti hands-on yang dilakukan di rumah. Memastikan ibu bapa dan guru dapat memberikan dorongan dan sokongan kepada kanak-kanak dalam emosi mereka semasa PdPR dijalankan. Ibu bapa boleh menggunakan kaedah komunikasi dengan berkesan dalam mengawal emosi bagi mengurangkan tekanan yang dihadapi oleh kanak-kanak. Tambahan pula kanak-kanak sukar untuk meluahkan perasaan mereka melalui pertuturan. Namun, ia boleh dilihat daripada tingkah laku yang ditunjukkan kanak-kanak bahawa mereka agak tertekan dengan PdPR.

Tidak ramai ibu bapa memiliki kemahiran dan kepekaan berkenaan, terutama dalam kehidupan sekarang yang penuh dengan cabaran. Selaku orang yang lebih dewasa, ibu bapa merupakan individu paling layak mendekati anak-anak melalui kaedah komunikasi, contohnya apabila anak terlalu penat belajar, minta mereka berehat sebentar dan ia sekali gus dapat mengurangkan tekanan mereka (Raja Nur Faznie Aida, 2020). Berikutnya, menggalakan ibu bapa dan guru untuk membuat aktiviti yang menarik dan memberangsangkan minda kanak-kanak. Himpunan aktiviti kreatif seperti memasak bersama, mencuci basikal sendiri, menanam pokok bunga, menghias bilik, mengecat dinding, melukis, mewarna dan senamrobik dapat menghilangkan perasaan bosan atau gelisah kanak-kanak di samping mengelakkan pergantungan kepada gajet dan komputer semata-mata selain ibu bapa boleh membantu anak meneroka hobi baharu yang sesuai (Balkish Awang, 2021). Guru juga perlu membuat aktiviti yang lebih menarik dalam sesi PdPR dengan menggunakan bahan yang mudah didapati dalam rumah supaya kanak-kanak dapat mengikuti aktiviti bersama seperti mini treasure hunt dan eksperimen. Aktiviti fizikal dan senaman juga amatlah penting untuk menjamin kesihatan mental yang optimum serta senaman memberi banyak kebaikan bukan sahaja kepada keadaan fizikal, malah kesihatan mental dan emosi yang lebih terkawal (Abdul Rashid et al., 2020).

Rajah 1: Kerangka Konseptual Kajian

Konseptual kajian ini adalah untuk menjelaskan terdapat elemen-elemen yang berkaitan dengan kesan PdPR terhadap perkembangan emosi kanak-kanak selepas PKP. Kerangka konseptual kajian ini merupakan daripada teori perkembangan Erik Erikson dan Jean Piaget yang boleh dikaitkan seperti dalam rajah 1. Kajian ini melibatkan teori-teori perkembangan dalam menunjukkan perkembangan emosi kanak-kanak dipengaruhi daripada persekitaran mereka. Persekitaran yang tidak memberangsangkan akan memberikan kesan dalam perkembangan emosi kanak-kanak.

SOROTAN KAJIAN

Semenjak PKP dilaksanakan, kanak-kanak terpaksa melalui perubahan drastik ini dan terpaksa tinggal di rumah untuk jangka masa yang lama (Nor Hamizah & Abdul Rashid Aziz, 2020). Oleh itu, kanak-kanak akan lebih mengalami masalah gangguan emosi kerana kanak-kanak sukar untuk meluahkan perasaannya melalui percakapan. Kanak-kanak akan menunjukkan emosi yang terganggu melalui tingkah laku mereka. Menurut Arba'ie Sujud dan Nik Rafidah (2011) emosi marah dan geram dapat dilihat melalui pernyataan 'verbal' dan 'non verbal' sekaligus seperti ekspresi muka, mata, dan gerak tubuh adalah reaksi yang dominan dapat dikesan pada kanak-kanak.

Kanak-kanak berumur 7 hingga 12 tahun amat sukar untuk menerima persekitaran yang sama dalam jangka masa yang lama kerana kanak-kanak memerlukan persekitaran yang pelbagai supaya dapat meningkatkan perkembangan sosio-emosi mereka. Menurut Abdul

Rashid et al. (2020) beliau menyatakan amat sukar bagi sesetengah individu untuk membiasakan diri dalam norma baharu sepanjang tempoh PKP. Perkara ini melanggar norma kanak-kanak yang suka bermain, berseronok, ke sekolah dan meneroka pelbagai perkara bersama rakan-rakan yang mengakibatkan tekanan, kebimbangan dan kemurungan (Singh et al., 2020). Apabila kanak-kanak terlalu lama berada di rumah serta ditambah dengan PdPR yang tidak secara bersemuka akan memberikan kesan yang tinggi kepada emosi kanak-kanak seperti berasa tertekan dan rimas.

Kajian-kajian awal banyak menunjukkan pembelajaran di atas talian ini memberikan kesan kepada emosi kanak-kanak dan guru dimana semua pihak terkesan dengan pembelajaran atas talian sepanjang tempoh PKP dilaksanakan. Menurut kajian Eliza Annis et al. (2020) pelajar kurang melibatkan diri kerana mereka malu untuk berkolaborasi disebabkan oleh perasaan risau bahawa pendapat mereka tidak kukuh di samping faktor rakan dan pengajar. Pembelajaran PdPR ini akan menyebabkan kanak-kanak kurang keyakinan diri untuk berkomunikasi kerana tidak dapat berinteraksi bersama guru dan rakan secara bersemuka seperti sesi persekolahan sebelum PKP dilaksanakan. Dalam pada itu, terdapat juga murid merasa tertekan membuat kerja mengakibatkan murid yang langsung tidak menghantar tugas kepada guru (Losius Goliong et al., 2020). Sejak PdPR dilaksanakan, banyak mata pelajaran yang tertinggal menyebabkan kanak-kanak mendapat latihan yang banyak sehingga mengganggu waktu dan emosi mereka. Selain itu, menurut Losius Goliong et al. (2020) juga menyatakan gangguan proses pembelajaran di rumah akan menyebabkan murid tidak mengambil bahagian dalam pembelajaran atas talian. Suasana pembelajaran memerlukan persekitaran yang kondusif dan tiada gangguan agar kanak-kanak dapat menjalani sesi PdPR dengan emosi yang tenang, gembira dan ruang yang selesa seperti mana suasana pembelajaran di sekolah.

Situasi ini bukan sahaja memberi kesan kepada kanak-kanak malah memberikan kesan emosi yang negatif kepada guru dalam mengendalikan PdPR. Sehubungan dengan itu, guru merasa terbeban kerana banyak evidence (bukti) pembelajaran yang dimuat naik, guru merasa penat memberi maklum balas kepada murid menggunakan telefon pintar kerana sukar berkomunikasi dengan murid malahan guru merasa keraguan terhadap tugas yang dihantar oleh murid sama ada tugas tersebut adalah hasil kerja murid sebenar atau dibantu oleh ahli-ahli keluarga kerana guru sukar untuk menaksir tahap penguasaan murid yang sebenar (Losius Goliong et al., 2020). Hal ini demikian kerana kerja PdPR yang banyak akan mengganggu pengurusan waktu, emosi, bahan pembelajaran dalam masa yang sangat singkat dan padat. PdPR ini telah memberi kesan yang sangat tinggi pada emosi semua pihak bagi mendapatkan PdP berjalan dengan baik.

Sementara itu, menurut Matdio Siahaan (2020) sistem pembelajaran dalam talian ini merupakan akses maklumat dibatasi oleh isyarat yang menyebabkan lambat akses ke maklumat serta pelajar kadang-kadang ketinggalan dengan maklumat akibat capaian internet yang tidak mencukupi. Maka, kanak-kanak akan sukar untuk menumpukan perhatian sepenuhnya dan akan membuatkan mereka merasa bosan dengan PdPR yang dijalankan disebabkan rangkaian internet yang lemah. Menurut Orgilés et al. (2020) ibu bapa boleh mengesan anak-anak mereka menunjukkan simptom keletihan, kegelisahan, kemurungan, kesunyian dan rasa bimbang sepanjang tempoh PKP. Oleh itu, ibu bapa perlu memainkan peranan penting kerana ibu bapa merupakan golongan yang terdekat dengan kanak-kanak untuk memastikan emosi kanak-kanak dijaga dengan baik.

METODOLOGI

Rekabentuk kajian

Kajian ini dilakukan menggunakan kaedah kuantitatif dalam bentuk tinjauan. Analisis kajian yang digunakan adalah Sample T-Test. Tujuan kajian adalah untuk memperoleh maklumat mengenai kesan PdPR terhadap perkembangan emosi kanak-kanak selepas Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) di sekitar kawasan Negeri Selangor.

Kajian ini melibatkan penggunaan borang soal selidik melalui platform Google Form. Borang tersebut kemudiannya diedarkan kepada responden melalui aplikasi WhatsApp dengan matlamat memperoleh data yang diperlukan untuk kajian ini. Oleh itu, penggunaan soal selidik ini membolehkan pengkaji untuk mendapatkan maklumat dan maklum balas daripada responden mengenai persoalan-persoalan kajian yang ditetapkan, iaitu berkaitan dengan kesan PdPR terhadap perkembangan emosi kanak-kanak semasa PKP.

Sebanyak 341 ibu bapa kanak-kanak yang terlibat dalam sesi PdPR dipilih sebagai responden untuk kajian ini. Pengkaji memilih ibu bapa sebagai responden kerana mereka dapat memberikan maklum balas yang tepat dan matang, serta memberikan fokus sepenuhnya kepada kajian ini. Kaedah persampelan yang digunakan adalah persampelan secara rawak, memandangkan jumlah populasi yang besar. Pendekatan ini dianggap lebih sesuai untuk memastikan jumlah sampel yang mencukupi untuk pengumpulan data yang diperlukan dalam kajian ini.

Prosedur

Persediaan awal dilakukan terlebih dahulu sebelum kerja pengumpulan data dijalankan. Antara persediaan yang dilakukan adalah dengan menyediakan borang soal selidik yang telah diubah suai dari beberapa kajian berkaitan dengan mengenal pasti kesan PdPR terhadap kesan perkembangan emosi kanak-kanak semasa PKP. Langkah seterusnya adalah dengan menghantarkan borang soal selidik kepada pakar untuk disemak dan mendapatkan persetujuan pakar sebelum diedarkan kepada responden. Kemudian, pengkaji mengedarkan borang soal selidik kepada ibu bapa yang mempunyai anak-anak yang menjalani sesi PdPR di aplikasi Whatsapp. Dalam masa yang sama juga pengkaji memberi layanan mesra kepada responden iaitu ibu bapa agar mereka dapat memberikan kerjasama untuk mengisi borang soal selidik tersebut.

Analisis Data

Data kajian dianalisis menggunakan perisian SPSS versi 25. Analisis deskriptif dan inferensi digunakan untuk menganalisis data. *Sample T-Test* bebas digunakan dalam melihat perbandingan masalah perkembangan emosi kanak-kanak di bandar dan luar bandar. Menurut George & Marelly (2003), *Sample T-test* bebas digunakan untuk membandingkan min bagi kedua-dua kumpulan sampel yang berbeza.

DAPATAN KAJIAN

Kesahan dan Kebolehpercayaan

Kesahan dan kebolehpercayaan dalam kajian ini adalah bagus memastikan item-item yang digunakan dalam dapatan kajian untuk memperoleh sama ada ia boleh dipercayai dan tidak dipersoalkan. Maka dengan itu, untuk memastikan kesahan dan kebolehpercayaan kepada kandungan item yang digunakan adalah pengkaji perlu menentukan kebolehpercayaan kepada

setiap konstruk yang dibina bagi melihat sejauh mana item-item tersebut diperlukan atau pun tidak. Kebolehpercayaan ini diukur dengan menggunakan Cronbach's Alpha seperti jadual 1 dibawah untuk menentukan kebolehpercayaan dalam item-item yang digunakan. Julat pekali yang ditunjukkan 0.7 ke atas ia menunjukkan kekuatan pada tahap yang bagus.

Jadual 1: Kesahan dan kebolehpercayaan

Nilai Alpha	Jumlah item
0.866	12

Jadual 2: Analisis T-test faktor yang mempengaruhi masalah emosi kanak-kanak semasa PdPR

Perkara	Kawasan	Bilangan (341)	Min	Sisihan Piawai
Faktor persekitaran	Bandar	214	4.5327	0.79100
	Luar bandar	127	4.6535	0.62205
Faktor waktu	Bandar	214	4.0888	0.95758
	Luar bandar	127	4.2126	1.02841
Faktor kerja sekolah	Bandar	214	3.8411	1.17205
	Luar bandar	127	3.8898	1.17668
Faktor pendekatan	Bandar	214	3.9065	1.10935
	Luar bandar	127	4.0000	1.06904
Faktor internet	Bandar	214	4.3318	1.01963
	Luar bandar	127	4.7087	0.61863
Faktor gadjet	Bandar	214	4.2664	1.10445
	Luar bandar	127	4.5354	0.90672

Seterusnya, jadual 2 menunjukkan faktor yang mempengaruhi perkembangan emosi kanak-kanak. Faktor internet merupakan faktor yang tertinggi dalam mempengaruhi kanak-kanak di luar bandar dengan bacaan min 4.7087 berbanding kanak-kanak di bandar 4.3318 semasa PdPR. Ini disebabkan oleh capaian internet yang tidak laju di luar bandar. Faktor kedua tertinggi adalah faktor persekitaran dimana kanak-kanak di luar bandar mempunyai ruang tidak selesa dan keadaan yang bising berbanding kanak-kanak di bandar iaitu bacaan min kawasan luar bandar adalah sebanyak 4.6535 dan min kawasan bandar sebanyak 4.5327. Faktor ketiga adalah faktor gadjet yang mempengaruhi kanak-kanak luar bandar dengan bacaan min 4.5354. Ini disebabkan oleh kekurangan gadjet, iaitu perlu berkongsi telefon pintar dengan adik beradik semasa mengikuti PdPR berbanding dengan kanak-kanak bandar 4.2664 yang memiliki gadget

yang mencukupi dalam menjalani PdPR. Faktor berikutnya adalah faktor waktu iaitu min untuk kawasan luar bandar sebanyak 4.2126 tinggi daripada kawasan untuk kanak-kanak bandar, bacaan min sebanyak 4.0888 berkemungkinan kanak-kanak di luar bandar sering membantu ibu bapa melakukan kerja rumah berbanding kanak-kanak di bandar. Faktor pendekatan dengan bacaan min 4.0000 bagi kanak-kanak luar bandar tinggi sedikit berbanding kanak-kanak bandar 3.9065 berkemungkinan kanak-kanak berada di tahap yang sederhana dengan minat terhadap pembelajaran atas talian. Faktor paling rendah adalah faktor kerja sekolah dimana ibu bapa telah mengatakan bebanan kerja sekolah tidak merupakan faktor yang mempengaruhi bagi kanak-kanak luar bandar 3.8898 dan kanak-kanak bandar 3.841.

Hasil Kajian T-Test

Jadual 3: Analisis T-test kesan PdPR terhadap perkembangan emosi kanak-kanak semasa PKP

Perkara	Kawasan	Bilangan (341)	Min	Sisihan piawai
Kesan kesihatan	Bandar	214	3.9533	1.10809
	Luar bandar	127	4.1496	0.93502
Kesan kefahaman	Bandar	214	4.1215	0.98544
	Luar bandar	127	4.1732	1.00865
Kesan tingkah laku	Bandar	214	3.8318	1.22176
	Luar bandar	127	4.0079	1.23118
Kesan ruang	Bandar	214	3.7383	1.28798
	Luar bandar	127	3.8504	1.29148
Kesan keyakinan	Bandar	214	3.6636	1.22527
	Luar bandar	127	3.9449	1.14993
Kesan pemakanan	Bandar	214	2.7617	1.40229
	Luar bandar	127	2.9449	1.38763

Jadual 3 menunjukkan kesan PdPR terhadap perkembangan emosi kanak-kanak semasa PKP. Kesan yang tertinggi adalah kesan kefahaman dengan bacaan min untuk kanak-kanak di luar bandar sebanyak 4.1732 lebih tinggi berbanding dengan kanak-kanak di bandar dengan bacaan min sebanyak 4.1215. Kefahaman kanak-kanak luar bandar lebih tinggi berbanding kanak-kanak bandar kerana kanak-kanak luar bandar kurang minat untuk belajar berbanding kanak-kanak bandar. Kesan yang kedua tertinggi adalah kesihatan. Kesihatan kanak-kanak luar bandar lebih tinggi dengan bacaan min 4.1496 berbanding kanak-kanak bandar min adalah sebanyak 3.9533.

Seterusnya adalah kesan tingkah laku dimana tingkah laku kanak-kanak luar bandar lebih tinggi dengan bacaan min 4.0079 berbanding dengan kanak-kanak bandar iaitu bacaan min hanya 3.8318. Tingkah laku kanak-kanak di luar bandar lebih tinggi berbanding kanak-kanak di bandar kerana mereka mempunyai kesukaran untuk mencetak bahan belajar yang diberikan oleh guru. Kesan bagi ruang belajar untuk kanak-kanak luar bandar juga lebih tinggi berbanding kanak-kanak bandar dengan bacaan min sebanyak 3.8504 berbanding kanak-kanak bandar 3.7383. Dimana kesan ini juga mempengaruhi perkembangan emosi kanak-kanak.

Kesan keyakinan kanak-kanak di luar bandar lebih tinggi dengan bacaan min sebanyak 3.9449 dan di bandar sebanyak 3.6634. Ini kerana kanak-kanak luar bandar berasa takut dan tidak yakin untuk menjawab pertanyaan yang diajukan oleh guru semasa PdPR berbanding

kanak-kanak bandar. Faktor yang paling rendah iaitu faktor yang keenam adalah faktor pemakanan dimana bacaan min luar bandar 2.9449 dan bandar sebanyak 2.7617. Dapat dilihat faktor pemakanan tidak banyak mempengaruhi perkembangan emosi kanak-kanak sepanjang menjalani sesi PdPR semasa PKP.

Jadual 4: Analisis T-Test perbezaan masalah perkembangan emosi kanak-kanak bandar dan luar bandar semasa PdPR

bandar bandar PdPR	Perkara	Bil (341)	Min	Sisihan Piawai
	Bandar	214	3.6783	0.91586
	Luar bandar	127	3.8451	0.83312

Jadual 4 menunjukkan perbezaan perkembangan emosi kanak-kanak di kawasan bandar dan luar bandar semasa PdPR. Bacaan min mendapati kebanyakan kanak-kanak di kawasan luar bandar lebih terkesan dengan PdPR. Perkembangan emosi kanak-kanak semasa PKP di luar bandar, bacaan min 3.8541 berbanding dengan bacaan min di bandar sebanyak 3.6783.

PERBINCANGAN

Emosi kanak-kanak apabila menjalani sesi PdPR. Faktor internet menjadi penyumbang tertinggi kepada kesan PdPR terhadap perkembangan emosi kanak-kanak, khususnya di luar bandar. Capaian internet yang tidak laju di kawasan luar bandar menyebabkan bacaan min yang lebih tinggi (4.7087) berbanding dengan kanak-kanak di bandar (4.3318). Ini menunjukkan bahawa ketidaksempurnaan infrastruktur digital di kawasan luar bandar dapat memberikan tekanan tambahan pada kanak-kanak. Matdio Siahaan (2020) menyatakan bahawa sistem pembelajaran dalam talian merupakan akses maklumat dibatasi oleh isyarat yang menyebabkan lambat akses ke maklumat serta pelajar kadang-kadang ketinggalan dengan maklumat akibat capaian internet yang tidak mencukupi. Ini menyebabkan fokus kanak-kanak terhadap sesi PdPR terganggu dan menyebabkan kanak-kanak kurang berminat untuk mengikuti PdPR. Oleh itu, semua pendidik dan pelajar perlu bekerjasama antara satu sama lain untuk memastikan sesi PdPR dapat dijalankan dengan baik dan teratur. Malah, ibu bapa perlu menyediakan kemudahan dari segi kelengkapan terutama capaian internet dan juga persekitaran yang baik untuk kanak-kanak menghadiri sesi PdPR di rumah kerana ibu bapa adalah individu yang paling berpengaruh dan yang paling dekat dengan kanak-kanak dan kedua-dua faktor itu akan mempengaruhi emosi kanak-kanak.

Manakala kesan kefahaman menunjukkan diluar bandar tidak berminat untuk mengikuti PdPR. Masalah yang dihadapi oleh kanak-kanak semasa PdPR ini adalah kerana faktor-faktor sosioekonomi (pendapatan keluarga) dan tiada sokongan dari aspek kemudahan fizikal seperti laptop, komputer (Nor Sahara & Zulkarnain, 2021). Ini akan mengganggu tingkahlaku dan pemahaman serta minat kanak-kanak terhadap pembelajaran mereka. Oleh itu, guru perlu mahir untuk menarik minat kanak-kanak untuk mengikuti sesi PdPR yang dijalankan. Guru boleh membuat aktiviti yang menarik bersama kanak-kanak seperti membuat sesi soal jawab

bersama kanak-kanak tentang perkara yang dipelajari pada hari tersebut. Guru perlulah menunjukkan emosi dan reaksi yang gembira supaya dapat menarik serta meningkatkan semangat dan juga emosi kanak-kanak untuk menjalani sesi PdPR. Guru boleh meminta kanak-kanak untuk bercerita tentang apa sahaja supaya mereka dapat berinteraksi dengan baik bersama guru serta rakan sekelas. Oleh yang demikian, guru mestilah menjadi pendengar yang baik untuk menarik minat kanak-kanak bercerita tanpa ada rasa malu atau takut.

Dapatan kajian menunjukkan perbezaan yang ketara dalam perkembangan emosi kanak-kanak di kawasan bandar dan luar bandar semasa pelaksanaan PdPR. Bacaan min yang lebih tinggi untuk kanak-kanak di kawasan luar bandar (3.8541) berbanding dengan kanak-kanak di bandar (3.6783) memberikan indikasi bahawa pelaksanaan PdPR memberi kesan lebih signifikan terhadap perkembangan emosi kanak-kanak di kawasan luar bandar.

Beberapa faktor mungkin menyumbang kepada perbezaan ini. Pertama, kekurangan capaian internet yang telah dinyatakan sebelumnya dalam kajian mungkin menyebabkan lebih banyak kesukaran dalam menjalani PdPR di kawasan luar bandar. Ini boleh mencetuskan rasa frustrasi dan kebosanan di kalangan kanak-kanak, mempengaruhi keseluruhan perkembangan emosi mereka.

Selain itu, faktor persekitaran juga boleh memberi impak besar, dengan kanak-kanak di luar bandar mungkin menghadapi cabaran lebih besar dalam mencipta persekitaran pembelajaran yang selesa dan kondusif. Keadaan kekurangan ruang dan kebisingan mungkin memberi tekanan tambahan kepada kanak-kanak, merencatkan perkembangan emosi mereka.

Walaupun demikian, bacaan min untuk kedua-dua kumpulan adalah di atas nilai 3, menunjukkan kesan positif dalam perkembangan emosi kanak-kanak semasa PdPR, walaupun dengan perbezaan yang ketara antara kawasan luar bandar dan bandar. Dalam konteks ini, keperluan untuk memberikan sokongan tambahan kepada kanak-kanak di kawasan luar bandar menjadi penting. Inisiatif seperti peningkatan infrastruktur digital, penyediaan persekitaran pembelajaran yang selesa, dan sokongan emosional dapat membantu mengurangkan tekanan yang dialami oleh kanak-kanak semasa pelaksanaan PdPR di kawasan luar bandar. Selain itu, pemahaman dan kerjasama dari segi komuniti, sekolah, dan pihak berkuasa setempat juga penting dalam mencipta persekitaran yang kondusif untuk perkembangan emosi kanak-kanak di tengah-tengah cabaran pelaksanaan PdPR.

Secara perbandingannya, kanak-kanak luar bandar lebih mendapat kesan daripada PdPR berbanding dengan kanak-kanak di bandar. Ini mungkin disebabkan oleh faktor fasiliti seperti internet tidak dapat dipenuhi oleh ibubapa mereka. Menurut Losius Goliong et al. (2020) menyatakan bahawa gangguan proses pembelajaran di rumah akan menyebabkan murid tidak mengambil bahagian dalam pembelajaran atas talian. Suasana pembelajaran memerlukan persekitaran yang kondusif dan tiada gangguan agar kanak-kanak dapat menjalani sesi PdPR dengan emosi yang tenang, gembira dan ruang yang selesa seperti mana suasana pembelajaran di sekolah. Oleh itu, ibubapa diluar bandar perlu lebih memainkan peranan terhadap PdPR anak-anak mereka supaya mereka dapat mengikuti pelajaran dengan baik. Ini sekaligus dapat elakkan kanak-kanak dari tercuri mata pelajaran mereka.

KESIMPULAN

Secara kesimpulannya, emosi adalah merupakan satu perkara yang sangat penting dan ia tidak boleh diambil mudah atau dipandang ringan kerana ia akan menyebabkan gangguan pada kesihatan diri dan juga mental seseorang. Ia tidak kira sama ada kanak-kanak atau dewasa. Oleh

itu, ibu bapa perlu mengajar kanak-kanak untuk mengawal emosi agar dapat mengurangkan tekanan emosi yang dialami oleh kanak-kanak. Seterusnya, guru perlu menyusun jadual waktu PdPR agar disingkatkan mengikut tahap perkembangan umur kanak-kanak. Emosi kanak-kanak mudah terganggu sekiranya mereka tidak dapat rangsangan persekitaran yang positif terutama sekali apabila mereka terlalu lama dirumah (Isabell Leong, 2020). Pihak kerajaan perlu menyediakan satu sistem yang boleh mengurangkan beban dan tekanan kepada emosi kanak-kanak dengan menyediakan modul pembelajaran yang mudah untuk kanak-kanak sepanjang sesi PdPR. Oleh itu, bagi mengelakkan tekanan emosi kanak-kanak terganggu kerana tertekan dengan sesi PdPR semua pihak perlu bekerjasama dan berganding bahu agar dapat membantu untuk mengurangkan masalah emosi kanak-kanak sepanjang menjalani sesi PdPR selepas PKP dilaksanakan.

RUJUKAN

- Abdul Rashid Abdul Aziz, Nurhafizah Mohd Sukor & Nor Hamizah Ab Razak. (2020). Wabak Covid-19: Pengurusan aspek kesihatan mental semasa norma baharu. *International Journal of Social Science Research*, 2(4), 156-174.
- Arba'ie Sujud & Nik Rafidah Nik Muhamad Affendi. (2011). Pembentukan emosi kanak-kanak melalui bahan bacaan sastera. *Jurnal Pengajian Melayu*, 22(1), 66-89.
- Balkish Awang. (2021, Februari 4). Pandemik COVID-19: Masalah kesihatan mental kanak-kanak dan implikasinya. *Utusan Borneo Online*. <https://www.utusanborneo.com.my/2021/02/04/pandemik-covid-19-masalah-kesihatan-mental-kanak-kanak-dan-implikasinya>
- Eliza Annis Thangaiah, Ruzzakiah Jenal & Jamaiah Yahaya. (2020). Penerokaan penggunaan E-pembelajaran dalam kalangan pelajar dan pengajar TVET-satu kajian awal. *Akademika*, 90(3), 5-18.
- Goliong, L., Kasin, A., Johnny, M., & Yulip, N.G. (2020). Cabaran pelaksanaan pengajaran dan jarak jauh (PDPCJJ) semasa perintah kawalan pergerakan (PKP). *Academia.edu*, 1-15.
- Isabelle Leong. (2020, April 16). PKP dan Covid-19: Kanak-kanak lagi “stress” daripada orang dewasa. *Astro Awani*. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/pkp-dan-covid19-kanakkanak-lagi-stress-daripada-orang-dewasa-238632>
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2020). *Manual pengajaran dan pembelajaran di rumah*. <https://www.moe.gov.my/pemberitahuan/pengumuman/manual-pdpr>
- Kementerian Pendidikan Malaysia (2020). *Pemakluman berhubung manual pengajaran dan pembelajaran di rumah versi 2 dan panduan pelaksanaan jadual waktu pengajaran dan pembelajaran di rumah*. <https://www.moe.gov.my/muat-turun/pekeliling-dan-garis-panduan/surat-siaran/bahagian-pengurusan-sekolah-harian/4083-surat-siaran-pemakluman-berhubung-manual-pdpr-versi-2/file>
- Mohd Fadzli Abu Bakar. (2005). Perkembangan emosi warisan dan persekitaran. *Pdf slide*, <https://pdfslide.net/documents/mohd-fadzli-abu-bakar-perkembangan-emosi-warisan-dan-.html>
- Norazman Alias, Anuar Hasin & Zainora Daud. (2020). Covid-19: Isu dan solusi pelaksanaan PDP dalam talian bagi kursus Hifz Al-Quran Iv Di USIM. *E-Proceeding: Seminar Antarabangsa Islam dan Sains (SAIS 2020)* (pp.275-290). USIM. <https://oarep.usim.edu.my/jspui/handle/123456789/6809>
- Nor Hamizah Ab Razaki & Abdul Rashid Aziz@ Dorashid. (2020). Perkembangan sosial dan emosi kanak-kanak: Kesan penjarakan sosial dalam tempoh perintah kawalan pergerakan dan pendekatan dalam membantu. *E-Proceeding: Seminar Antarabangsa Islam dan Sains (SAIS 2020)* (pp. 448-455). USIM. <https://oarep.usim.edu.my/jspui/handle/123456789/6841>
- Nor Sahara Mesman & Zulkarnain Abd. Majid. (2021). Kajian kesediaan pelajar mengikut pembelajaran dalam talian semasa perintah kawalan pergerakan (PKP) membendung Covid-19 Fasa 2. *International Journal of Education and Pedagogy*, 3(1), 195-202.
- Orgilés, M., Morales, A., Delvecchio, E., Mazzeschi, C., & Espada, J. P. (2020). Immediate psychological effects of the COVID-19 quarantine in youth from Italy and Spain. *Frontiers in Psychology*, 11:579038, 1-10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.579038>
- Raja Nur Fanie Aida. (2020, Disember 2). Pembelajaran online boleh beri kesan kesihatan mental. *Sinar Harian*. <https://www.sinarharian.com.my/article/112917/KHAS/>
- Shweta Singh, Deblina Roy, Kritika Sinha, Sheeba Parveen, Ginni Sharma & Gunjan Joshi. (2020). Impact of COVID19 and lockdown on mental health of children and

adolescents: A narrative review with recommendations. *Psychiatry Research*, 293, <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113429>

Siahaan, M. (2020). Dampak pandemik Covid-19 terhadap dunia pendidikan. *Jurnal Kajian Ilmiah*, 1(3), 1-6.